ПРОБЛЕМИ ВИНИКНЕННЯ КОРУПЦІЇ У СФЕРІ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Сергій КРИВЦУН
Олена ТУРУТА

Корупція є однією з найгостріших проблем українського суспільства, яка становить реальну загрозу для національної безпеки та державності України, її політичного, соціального та економічного розвитку.

Незважаючи на задекларованe бажання усіх президентів, урядів і політичних партій подолати корупцію, а також прийняті законодавчі документи антикорупційного спрямування, вона й досі залишається однією з найбільш актуальних проблем сучасності. З року в рік Україну відносять до найбільш корумпованих держав світу.

Значна кількість науковців визначає корупцію як злочинну діяльність у сфері політики або державного управління, що полягає у використанні посадовими особами наданих їм прав і владних повноважень з метою особистого збагачення. Не оминула корупція і систему освіти.

Українським законодавством передбачено право громадян на безкоштовну освіту в усіх державних навчальних закладах і забезпечення доступної та безоплатної дошкільної, повної загальної середньої, професійно-технічної, вищої освіти. Однак в освітній сфері України виникають численні випадки корупційних правопорушень. Найчастіше корупцію асоціюють лише з хабарями, тоді як виявів у неї чимало. "Подяки" за хороші оцінки, медалі чи інші досягнення учнів, купівля тих чи інших довідок, збори коштів на ремонти та інші заходи – усі ці та багато інших подібних практик також вважаються корупцією.

Причини виникнення корупції у сфері освіти умовно об'єднуються у три групи: 1) об'єктивні причини, до яких

належать низький рівень заробітної плати працівників освіти, обмежена кількість місць на бюджетну форму навчання насамперед за престижними спеціальностями або в рейтингових закладах вищої освіти, недосконалість законодавства, спрямованого на запобігання та протидію корупції; 2) суб'єктивні причини: розчарування та апатія з боку викладачів до навчального процесу, який потребує багато часу, високої кваліфікації і не приносить достатніх матеріальних винагород; відсутність пошани до викладацької роботи з боку студентів; замовчування студентами випадків давання і вимагання грошової чи іншої матеріальної винагороди; 3) об'єктивно-суб'єктивні причини, зокрема: відпрацьовування особою витрат у зв'язку із влаштуванням на викладацьку роботу, недостатні правові та соціальні гарантії захисту працівників освіти [1].

Останніми роками відбулися деякі зрушення в напрямі попередження корупції у сфері освіти. Успішними кроками можна вважати запровадження зовнішнього незалежного оцінювання (ЗНО) та електронного прийому іспитів, коли результати не пов'язані з суб'єктивною оцінкою викладачів. Проте проблема є значно глибшою і вирішити її введенням окремих інновацій, не заглиблюючись у причини, що зумовили її, неможливо.

Її вирішенню має сприяти активна антикорупційна діяльність, відповідне законодавче забезпечення, рішучі дії керівництва держави, а також усіх учасників освітнього процесу. Одним із найбільш важливих чинників подолання корупції є нетерпиме ставлення населення до цієї проблеми. Отже, вважається за необхідне: подолання пасивності суспільства щодо протидії корупції; залучення населення до активної участі в антикорупційній діяльності; використання позитивного досвіду попередження корупції в освіті європейських країн; забезпечення якості освіти відповідно до сучасних вимог; формування мотивації до навчання у студентів, а також

стимулювання праці викладачів з боку держави та керівництва освітніх закладів.

Використане джерело

Бабенко Б. А., Лазаренко С. Ж. Корупція в системі вищої освіти: сутність, причини та наслідки. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2015. URL: http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=812